

Autor hry:

Ekocentrum Cassiopeia při Základním článku Hnutí Brontosaurus Forest,

Jizerská 281/4, České Budějovice

Kontakt: info@cegv-cassiopeia.cz,

www.ekocentrumcb.cz

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Jihočeský kraj

KRASEC
KRAJSKÁ SÍŤ ENVIRONMENTÁLNÍCH CENTER

Cassiopeia

Tuto hru pro vás připravila Krajská síť environmentálních center Krasec v rámci projektu Oživené stezky.

Projekt Oživené stezky je financován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. Tento projekt je podpořen Jihočeským krajem.

TERÉNNÍ POZNÁVACÍ
HRA PRO NÁVŠTĚVNÍKY
NAUČNÉ STEZKY
TERČINO ÚDOLÍ

ZA POKLADEM HRABĚNKY TEREZIE

VÍTÁME VÁS NA TRASE NAUČNÉ STEZKY TERČINO ÚDOLÍ.
PRO ZPESTŘENÍ VÝLETU JSME PRO VÁS PŘIPRAVILI
POZNÁVACÍ HRU JAKO NETRADIČNÍHO PRŮVODCE ZDEJŠÍM
JEDINEČNÝM KRAJINNÝM PARKEM.

JAK HRA FUNGUJE: Po cestě vás čeká několik zastavení s úkoly popsány níže v herním návodu. Jejich řešením získáte písmena do tajenky. S pomocí tajenky rozluštíte číselný kód a odemknete si schránku s návštěvní knížkou a malou pozorností na památku. Dřevěnou schránku najdete nedaleko zastavení č.2 u penzionu Hamr.
TRASA: okružní. Začíná a končí u vstupní brány do parku (parkoviště pro autobusy), nebo u vstupu po červené turistické značce od Nových Hradů (parkoviště pro osobní auta).

DÉLKA TRASY: 5,5 km

POČET ZASTAVENÍ: 10

TERÉN: převážně zpevněné cesty, rovinatý, místy mírně kopcovitý

ČASOVÁ NÁROČNOST: cca 3 hod

PŘÍSTUPNOST CÍLOVÉ SCHRÁNKY: celoročně

DOPORUČENÉ VYBAVENÍ NA CESTU: oděv a obuv do přírody, něco na psaní

Přejeme Vám příjemné zážitky.

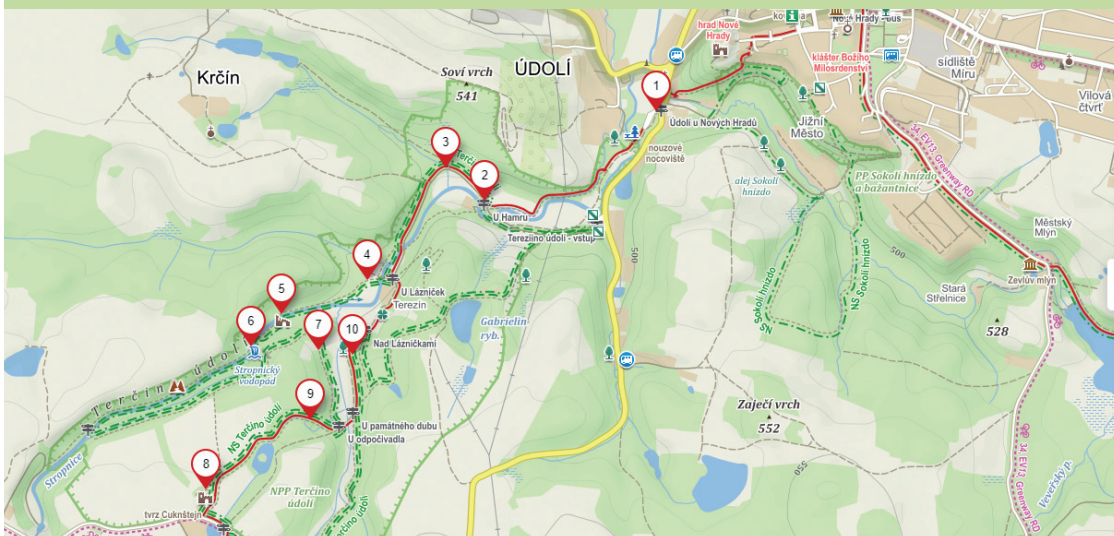
úkol, jehož řešením můžete získat indicii (písmeno do tajenky)

informace o trase („navigace“)

doplňující informace nebo náměty k pozorování

Park, u jehož vstupu právě stojíte, se jmenuje podle hraběnky Terezie Buquoyové. Ta se spolu se svým manželem s velkou chutí pustila do budování parku v údolí, do té doby využívaném jako bažantnice. Asi byla velká romantička, protože zde nechala postavit spoustu krásných staveb a vysázet řadu rostlin a stromů, jak bylo tou dobou mezi šlechtou v módě. Kdo ví. Jisté je však to, že zde na její popud vznikl tento krásný anglický park, který dodnes nese její jméno.

Všimněte si, že i mrtvé dřevo je plné života. Některé organismy jej využívají jako úkryt, jiní jako potravu, a další jako obojí současně. Není to krásná přírodní zahrádka?

Všechny úkoly máte hotové, jak tedy zní tajenka? Tajenkou je název uměleckého a životního stylu z konce 18. století, podle kterého byl vybudován park Terčino údolí. Skládá se ze dvou slov:

--	--	--	--	--	--	--	--

1 2 3 4 5 6 7 8

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Kód k odemknutí schránky s „pokladem“ je na 3 číslice:

První číslice je součet všech samohlásek v tajence. Druhá číslice je součet všech písmen N a M v tajence. Třetí číslice je řešení úkolu u zastavení č. 8.

Schránku s návštěvní knížkou a malou pozorností na památku hledejte nedaleko zastavení č.2. Přejděte mostek u penzionu Hamr a brzy jí uvidíte. Na visacím zámku nastavte kód pod vyznačenou šipkou, číslice zadávejte odshora dolů. **Po otevření schránky si berte, prosím, jen jednu věc pro každého člena týmu, a запиšte se do návštěvní knížky.** Po dobu otevření schránky neměňte nastavení číselníků na zámku.

Po uzavření schránky nejprve uveďte zámek do polohy zavřeno a pak libovolně otočte číselníky, čímž dojde k uzamčení. Děkujeme.

ZASTAVENÍ č. 1: VSTUP DO PARKU

Na obou výchozích místech se nachází **tabule s upoutávkou k návštěvě státního hradu Nové Hradky**. U ní bude první úkol:

Na fotografii hodovní síně vidíte obrazy na zdech s různými historickými postavami. Jednu z nich jsme překreslili do podoby černobílé siluety. Která postava to je? Na fotografii hodovní síně ji najdete:

vlevo – A

uprostřed – B

vpravo – C

6

Písmeno u správné odpovědi patří do tajenky, můžete si jej opsat do prázdného rámečku. Číslo u rámečku označuje pořadí písmene v tajence.

Na vedlejší tabuli, která náleží k naučné stezce Park Terčino údolí (zastavení č.1) jsou uvedené důležité letopočty a události z historie parku. Najděte mezi nimi **rok narození hraběnky Terezie** – budete jej potřebovat k vyřešení jiného úkolu před koncem trasy. Můžete si ho opsat, nebo si ho zkusit zapamatovat.

Kromě důležitých historických událostí je na úvodní tabuli naučné stezky také mapa. Pokud ji srovnáte s mapkou hry, zjistíte, že v některých úsecích se budeme naučné stezky držet, jinde z ní odbočíme. Nebojte se, vždy vás upozorníme a navedeme správným směrem. Nyní pokračujte po naučné stezce k jejímu druhému zastavení.

ZASTAVENÍ č. 2: HAMR

Typickými stavbami Terčina údolí jsou **bílé mostky a lavičky**. Kolik bílých mostků můžete vidět, když se posadíte na bílou lavičku u tabule naučné stezky s číslem 2? Dívejte se pozorně všemi směry, i do vzdálenějších míst!

jeden – S

dva – A

tři – I

5

Podívejte se ještě jednou směrem k nejvzdálenějšímu mostku. Jistě vám oko padne na velký strom, nacházející se na kraji lesa. Vespod kmene má obrovskou dutinu, do

které můžete i vlézt (jen nezapomeňte, že pak musíte být schopni vylézt). Vede k němu pěšinka po červené turistické značce. Cestou můžete objevit živé stromy, které v minulosti přišly o většinu svých nadzemních částí. Jeden z nich zůstal stát jako několikametrové torzo.

ZASTAVENÍ č. 3: MNOHOSTROM

i Od Hamru pokračujte po naučné stezce do první zatáčky, u které vlevo stojí zajímavý „mnohostrom“. U něj budou další úkoly:

Proč mnohostrom? Jen si spočítejte, z kolika kmenů se tento javor skládá (počítejte kmeny ve výšce cca 160 cm nad zemí).

V – 3

N – 7

Y – 11

13

P V místě rozdělení kmene na straně louky vyrůstá z dutiny v kmeni bylina se zajímavým tvarem listů. O jakou bylinu jde?

šťavel kyselý (trojlístek) – A

mochna plazivá (pětilístek) – B

vlčí bob mnoholistý (list se skládá z více než 7 lístků) – C

1

✿ Bystří badatelé objeví, že takovýchto dutin je ve stromě víc. V každé z nich se tvoří půda, a stává se tak přírodním “květináčem” pro rostliny, jejichž semínka sem náhodně přistanou.

✿ Jak se to stalo, že strom vytvořil tolik kmenů? Jeho tvar těla je tak trochu keřovitý. Odpověď na otázku vám dá jiný „strom“ (který teď jako strom úplně nevypadá...) Těsně před dalším mostkem odbočte doprava. Za cedulí Kneipovací místa hledejte na straně potoka. Je to lípa!

i Pokračujte po naučné stezce kolem budovy Lázníček. Jakmile projdete loukou a znovu vstoupíte mezi stromy, čekají vás další úkoly.

ZASTAVENÍ č. 4: DIVOTVORNÉ STROMY

P V následujícím úseku cesty najdete další 4 stromy, které mají zvláštní, podivuhodné tvary. K objevení těchto stromů vám pomůžou slovní hrátky:

1, Když se voda dolů valí, kořeny mi poodhalí.

Tento strom má kořeny na způsob chobotnice a roste ve svahu nad cestou. Jaký je to druh stromu?

Měli na to tisíce let času...

i Po červené značce přijdete do údolí, kterým protéká malý potok mezi loukami. Na vstupu do tohoto údolí stojí tabule naučné stezky s číslem 10. Zde si můžete prohlédnout **vzácné rostliny a živočichy zdejších luk**. Uvidíte je však spíše na jiných loukách, kolem kterých půjdete – u Lázníček, nebo u vstupní brány do Terčina údolí. Pokračujte až k památnému stromu – mohutnému Dubu svatebčanů.

Prstnatec májový kvete u Lázníček ve druhé polovině května

ZASTAVENÍ č. 10: NEJSTARŠÍ A NEJVYŠŠÍ STROM V ÚDOLÍ

Dub svatebčanů je nejstarším stromem v Terčině údolí. Jeho věk se odhaduje na více než 500 let, začal tedy růst více než 200 let před narozením hraběnky Terezie! Kromě ohromného kmene plného hlubokých „vrásek“ stojí za pozornost mohutná koruna.

P Odstupte směrem do louky a podívejte se nahoru do koruny stromu. Kolik lan drží jeho silné větve, aby se strom jejich tíhou nerozpadl?

jedno – O

tři – S

pět – A

16

✿ Malý kousek od dubu, před nejbližší zatáčkou, kvetou v květnu nápadně žluté kamzičníky východní. Ty sem byly přivezeny a „utekly“ zahradníkům ze skleníků, ve kterých se za dob hraběnky Terezie pěstovaly nejrůznější okrasné rostliny.

Pokračujete za zatáčku, až uvidíte vlevo od cesty na okraji louky zbytek kmene stromu s cedulkou. Jde o bývalý nejvyšší strom v údolí.

P Kolik let bylo hraběnce Terezii v roce, kdy byl tento smrk pravděpodobně zasažen? Spočítáte si to s pomocí údajů na tabulce a data narození hraběnky, které jste zjistili na začátku trasy:

71 – U

31 – S

11 – K

19

Správné číslo nebudete potřebovat do tajenky, požijete ho až při odemykání schránky s „pokladem“.

Můžete si ho napsat do rámečku:

Tvrz Cuknštejn byla postavena a průběžně dostavována a upravována cca 200 let. Od roku 1620 byly prováděny již pouze minimální úpravy, čímž je tato stavba poměrně unikátní.

Od Cuknštejna půjdete po červené turistické značce zpět do Terčina údolí. Cesta vede kolem Dámského rybníka s ostrůvkem porostlým rododendrony. Za ním půjdete lesem podél potůčku. První skálu uvidíte vpravo, u té druhé, vlevo od cesty, se zastavte.

ZASTAVENÍ č. 9: SKÁLA

Na vrcholku skály, snadno přístupném z lesa, najdete tajemné útvary, jejichž původ si lidé v minulosti nedovedli vysvětlit. Ze strachu z neznáma je připisovali ďáblu, nebo dávným rituálům spojeným s vykonáváním obětí pohanským bohům. O jaké tvary jde?

mělké prohlubně miskovitého tvaru – A

tvary připomínající čertovské drápy – N

výčnělky tvaru boulí s „krvavým“ odstínem na povrchu – I

Co by takové tvary mohlo „vymodelovat“, když ne čerti? Odpověď (tři slova) si zkuste vyluštit:

B	V	L	M	U
Í	K	S	C	Z
D	Á	T	H	J
E	N	Z	R	O
R	Y	P	A	T

1. slovo: A2, B1, C3, E1

2. slovo: A2, D5, C1, E4

3. slovo: A4, E1, C2, D3

(14)

(10)

(17)

buk – U

smrk – K

jabloň – D

(7)

2.) Když se silná větev vylomí, praskne kmen až skoro k zemi.

Tento strom roste vlevo u cesty, nedaleko od předchozího. Jeho kmen je nejen dutý, ale také dvoubarevný. Na zastíněné straně obrácené k lesu je kmen zelený, porostlý mechem. Jakou zvláštní barvu má na té sušší, osluněné straně?

žlutou – T

šedou – Š

rezavou – U

(18)

Nebojte se, danou barvu nezpůsobil stromu žádný vandal, ale řasa. Tato řasa také někdy vstupuje do symbiotického svazku jako součást lišejníku.

3.) Je to láska, nebo život v souboji?

K další dvojici stromů to máte velmi blízko. Nachází se vpravo od cesty, kmeny stromů se navzájem dotýkají. Jsou to:

dva listnaté stromy – S

dva jehličnaté stromy – E

listnatý a jehličnatý strom – L

(4)

Prohlédněte si kůru obou stromů. Jakou mají barvu? Jako strukturu? Jaké jsou na pohmat?

A co myslíte? Je to láska, nebo život v souboji? Ptali jsme se konipáska, řekl nejspíš obojí! Oba stromy si v mládí nejspíš konkurovaly o světlo, vodu, živiny. Nyní se určitě jeden o druhého opírají a tak se stabilizují proti větru a jiným nepříznivým počasím.

4.) Na kmeni mám svetr z mechu, ozdobený kapradím.

Strom hledejte na straně řeky. Kapradí můžete na stromě pozorovat v různých výškách, dokonce i tam, kde se oddělují silné větve v koruně.

Pokud se zahledíte vysoko do koruny stromu, uvidíte, že se o ni opírá koruna sousedního stromu. Jaký je ten sousední strom?

listnatý – Í

jehličnatý – Ý

(8)

Cestou k Modrému domu budete mít možnost pozorovat kapradí ještě na jednom soustromí lip. Inu je tu vlhko jako v pralese.

ZASTAVENÍ č. 5: MODRÝ DŮM

Za dalším mostkem přijdete ke rozpadlému domu, který kdysi sloužil jako **letní sídlo hraběnky Terezie**.

 Co způsobilo zánik této romantické stavby?

bombardování – O
vichřice – D
povodně – G

Nejste-li si odpovědi jistí, můžete si její správnost ověřit na tabuli naučné stezky.

 Modrý dům byl sice zničen, ale přesto to v něm, tedy spíše na něm, stále žije! Jak se tak vysoko všechny ty rostliny dostaly? Odpovědi jsou ukryté v následujícím souvětí: Ten kdo neví trasu, ať se zeptá cizí osoby.

Jde o jednu čtveřici a jednu pětiici písmen, která jdou za sebou a dávají dohromady „skrytá slova“ (písmena jsou rozdělena mezi původními slovy souvětí). Nalezená slova si můžete zapsat do připravených políček:

--	--	--	--	--

9

--	--	--	--	--	--	--

15

 Na tabuli naučné stezky si můžete také připomenout, jak vypadala hraběnka Terezie (spojitost s prvním úkolem je čistě nenáhodná).

ZASTAVENÍ č. 6: VODOPÁD

Vodopád, u kterého právě stojíte, je další stavbou, která byla vybudována za života hraběnky Terezie. Je uměle vytvořený. Také velké balvany pod vodopádem jsou dovezené. Buquoyové chtěli, abychom se zde cítili jako na horách.

 Čím je dopravována voda do vodopádu, když řeka Stropnice teče pod ním?

--	--	--	--	--	--	--

2

Správnou odpověď můžete vyzkoušet na bílém mostku na konci údolí, kam vás zavede naučná stezka (je to asi kilometr odtud). Nebo jí rychle zjistíte na tabuli naučné stezky...

 Od vodopádu se vraťte zpět k Modrému domu a u něj odbočte doprava (do kopce). Půjďte mezi stromy, mezi loukami a znovu mezi stromy, až dojdete k rozcestí. Pokračujte ostrou zatáčkou doprava, která vás dovede k tabuli naučné stezky s názvem Průhledy.

ZASTAVENÍ č. 7: PRŮHLEDY

Romantické krajinářské parky, budované šlechtou v 18. století, se vyznačovaly důmyslnou kompozicí. K významným prvkům kompozice patřily průhledy – na různé stavby, na město a jeho dominanty, nebo na panorama hor.

 Jakou stavbu můžete z tohoto místa pozorovat, i když jste od ní docela daleko?

Modrý dům – H
Václavovy lázně (Lázníčky) – M
Hamr – N

 Pokračujte dál po cestě. Ztište se a zaposlouchejte se do zvuků kolem. Slyšíte šumět řeku a vodopád? Cestou se můžete zastavit nad vodopádem a shlédnout dolů do údolí řeky Stropnice jako kapka vody, co padá z výšky více než 10 metrů.

 Cesta vede dál lesem až k místu, kde začne prosvítat louka. Odbočte cestičkou do louky u stromu, na němž je nakreslená značka naučné stezky. Nyní už před sebou vlevo můžete vidět tvrz Cuknštejn. Pokračujte loukou až k tvrzi.

ZASTAVENÍ č. 8: CUKNŠTEJN

Na té straně tvrze, ke které jste přišli loukou, můžete vidět malé okénko ve výklenku (viz fotka). Jde o tzv. převet (z francouzštiny), tedy **středověký záchod**. Jistě vás napadne, jaké hanlivé slovo jsme si z toho vytvořili v češtině.

Menší okénko, které najdete v horní části stěny vpravo od středověkého záchodu, slouží i dnes téměř účelu. Dá se to poznat podle bílé ušpiněné omítky pod okénkem. Kdo tam asi „bydlí“? Odpověď získáte vyřešením následujícího úkolu:

 Na obrázku je plánek tvrze. Ne vše, co je na plánu, je tak i ve skutečnosti. Prohlédněte si tvrz ze všech stran a označte, co je v plánu navíc:

Je-li v plánu navíc část s číslem 1, bydlí v okénku sova pálená.

Je – li v plánu navíc část s číslem 2, bydlí v okénku kuna skalní.

Je-li v plánu navíc část s číslem 6, bydlí v okénku vlaštovky.

